

Három, az LT D periódus végére keltezhető objektumot tártunk fel. Egy kemencés gazdasági objektumot, körülötte két tárolóveremmel. A kemence feletti megújított padlótapasztásban majdnem ép „dák” füles csészét s szürke, simított, duzzadt peremű, gömbölyű késő kelta tálat találtunk.

A Szentendrei-szigeten átvezető híd pilléreinnek kutatása során régészeti lelőhely nem került elő.

Munkatárs: Czene András régész.

OTTOMÁNYI KATALIN

39. Budakeszi, Szőlőskert-Tangazdaság

(MRT 7. k. 4/8 lh.)

(Pest megye) U, B

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága 2006 folyamán régészeti kutatást végzett a Szőlőskert utca mentén tervezett beruházás közműépítés alá eső területén. Tavasszal az újonnan épülő utak nyomvonalában, próbaásatás keretén belül lehatároltuk a lelőhelyet. Majd augusztustól kezdve novemberig a lelőhelyet érintő telkeken végeztünk megelőző feltárást.

A lelőhelyen a Topográfiában is említett, Korek József által megfigyelt újkőkori település maradványai, valamint néhány kora bronzkori, a Makó-kultúrába sorolható objektum látott napvilágot.

A *neolitikus* telepjelenségek a 80 cm-es szőlőművelő mélyszántás alatt, a terület közepén megépülő út mentén jelentkeztek intenzíven. A települést déli és nyugati irányba sikerült biztonsággal lehatárolni, itt széles köves-sóderes sáv adta ki a szélét. Észak felé a lelőhely benyúlik Budakeszi meglévő útja és ipari épületei alá, K felé pedig nem volt mód kiterjeszteni az ásatást, itt beépítetlen marad a telek. A feltárást során 7 szelvényben, kb. 1 hektáros területen 632 objektumot tártunk fel, s ezek döntő hányada a neolit településhez tartozott. A jellemzően kottafejes, valamint zselizi időszakhoz tartozó telephez a kultúra szemét- és tárológödrei, cölöplyukak, agyaggyerő gödrök és szórványos temetkezések tartoztak. A gödrök többsége kerek formájú volt, alkalmoszerűen tapasztás nyomai voltak megfigyelhetők az alján. Az agyaggyerő gödrök nagy kiterjedésűek, időnként 20 m-t is meghaladó hosszúságban és 10–15 m szélességben nagy sűrűségben tartalmaztak neolit kerámiát, betöltésük pedig szokatlanul fekete volt. A cölöplyukak általánosságban nem adtak ki jól megfogható struktúrát, egyetlen esetet leszámítva, amikor is egy 10 m-t meghaladó épület derékszögű részlete rajzolódott ki. Ehhez az épülethez tartozó áldozógödörben látott napvilágot egy vörös sávós festésű állatidol hátsó fele is, melyhez hasonló még nem került elő ebből az időszakból. További különleges leletnek számít egy vonaldíszes emberi idoltöredék, valamint egy spondilusz kagyló medál. A telep gödreiben több helyről nyíllyukas kőbaltatöredékek, pattintott kőeszközök, őrlőkövek és különféle csonteszközök kerültek elő. A kerámiát – a jellegtelen töredékeket leszámítva – a pelyvával soványított vastag falú tárolóedények, átvágott vonalkötegekkel

díszített edények töredékei, kottafejes és vörös sávós festésű zselizi kerámia jellemezte.

Az újkőkori település területén 15 temetkezés nyomát lehetett megfigyelni. A sírok többsége gödrökbe beásott zsugorított csontváz volt, melléklet nélkül. A temetkezések egyike gazdag leletanyagot (6 edényt) tartalmazott. Az edények többségét tökéletes épségben lehetett helyreállítani, vezető edénytípus a kanyargós kottafejes vonalkötegekkel díszített tökedény forma. Hasonló edényeket néhány hulladékgödörből is sikerült rekonstruálni.

A gödrökben nagy mennyiségű állatcsontot találtunk, egy esetben ép malacváz fordult elő egy méhkas alakú gödör alján.

A *kora bronzkori* Makó-kultúra objektumai néhány 6×4 méteres lakóépülethez és pár hulladékgödörhöz kapcsolódtak. Az épületek sarkában kemence nyomait figyeltük meg. Néhány esetben igen vastag, 50–60 cm-es égett réteg borította az épületeket. A kultúra gödreiből kora bronzkori seprűdízses töredékek láttak napvilágot.

CZENE ANDRÁS – OTTOMÁNYI KATALIN

40. Budapest, I. Budavári Palota, Csikós udvar

Á, Kk, Tö, Kú

A Csikós udvar elnevezés modern eredetű. Az újkori királyi palotaegyüttesnek azt az udvarát takarja, amely a Ny-i várlejtőn, a főudvaroknál alacsonyabb szinten, az F épülettől É-ra helyezkedik el. Területe nagyjából azonos a középkori királyi palota úgynevezett Ny-i falszorosának É-i részével, annál azonban D felé valamivel hosszabb, mert túlnyúlik a falszoros két részét egykor elválasztó úgynevezett osztófal vonalán. Hegyoldalban lévén felülete eredetileg erős Ny–K-i lejtésű volt, amelyhez további, de enyhébb É–D-i lejtés társult. Mai, teraszszerű formáját az újkori tereprendezések során nyerte el.

A Csikós udvar teljes feltárási munkájának első, 2005. október 5. és november 30. közé eső szakaszában a terület ÉK-i részén kezdtük meg a munkát, a K-i oldalon húzódó várfal tövébe épített szögtámfal és a távhővezeték közötti részen. A feltárást elsődleges célja a korábbi szondázások során előkerült Árpád-kori árok és a hozzá kapcsolódó sánc teljes tisztázása volt. Az ennek érdekében nyitott 12 szelvény némiképp módosította a korábbi elképzeléseket. Az eddig egyenes, É–D-i irányúnak tartott, Árpád-kori leletanyaggal keltezett árok nem egyenesen fut, hanem – valószínűleg az egykori terepviszonyokhoz alkalmazkodva – behúzódik a szögtámfal alá, ahol sajnos tovább követni nem lehetett, csak a délebbi részen ívelt ismét nyugatabbra. Az udvar É-i részén az altalaj jóval magasabban jelentkezett, mint délebbre; az indulási szinttől 0,5–1,5 m mélyen már a sziklát találtuk, így itt sem az árok rétegei nem jelentkeztek olyan látványosan, sem a korábbi szondázások során előkerült útrétegeket nem sikerült kimutatni. A jelenségek tisztázását nehe-

zította, hogy a terület erősen bolygatott. Az Istálló és a Lovarda között vezető rámpa beton- illetve téglalapozása két helyen (egymástól 4–4,5 m-re): a szögtámfal mellett, valamint szinte közvetlenül a távhővezeték betoncsatornája melletti sávban, jó 1,5 m szélességben teljesen megsemmisítette a rétegeket. Szintén jelentős károkat okoztak a két alapozás között húzódó, modern vízvezető rendszer betonaknái és a hozzájuk tartozó csövek beásása. A korábbi ásatásokhoz hasonlóan ezúttal is kerültek elő a török korhoz tartozó jelenségek. A 6. szelvényben egy ÉK–DNy irányú kőfal erősen roncsolt maradványai kerültek elő, melyek egy kisebb, török kori kerámiával kelezett épülethez tartoztak. Betöltése alapján szintén a török korba tartozott három, egymástól nem messze előkerült szemétdödör is, valamint egy az Árpád-kori árokkal megegyező irányú árok maradványa, melynek sem szélességét, sem mélységét az újkori és modern bolygatások miatt megállapítani nem lehetett, s vonalát is csak három szelvényen keresztül tudtuk követni.

A feltárás második, 2006. március 27. és május 31., illetve július 24. és szeptember 12. közé eső szakaszában a már megkezdett, és az időjárás miatt teljesen ki nem bontott részeken folytattuk a munkát, újabb szelvényeket nyitottunk a terület déli részén, valamint két kisebb szondát a kortinától É-ra. A 2005-ben nyitott szelvényekben a teljes kibontás során a középkori árok rétegeit megbolygató két újabb török gödör, valamint egy török kori bombatölcsér került elő. Az újonnan nyitott részeken a D felé már erőteljesebben mélyülő Árpád-kori árok 13–14. századi anyaggal kelezett betöltési rétegeit bontottuk, valamint több, jól megfogható útréteget dokumentáltunk. A középkori emlékeken kívül újabb török kori gödröket, valamint egy újkori épületet és több téglacsatornát figyeltünk meg. A déli részen a távhővezeték kiváltása, s a régi vezeték betonaknájának és csöveinek elbontása után Ny-i irányba bővítettük a feltárási területet. A vastag modern és újkori feltöltés alatt erőteljesen Ny–DNy felé lejtő, vastag középkori rétegeket fogtunk meg, köztük már egy 1995-ben is észlelt, sok vasat és olvadékot tartalmazó égett, fekete réteget (talán kovácműhely kiöntött szemete), valamint egy vastag, laza, kövekből, kőfaragó-hulladékból álló feltöltést. Az É-i kortinától É-ra lévő területen nyitott két szondában az Árpád-kori árok erősen roncsolt, de még követhető szakasza került elő, amelynek alapján biztossá vált, hogy ezen a részen is teljes feltárással lesz szükség az ide tervezett mélygarázs építésének megkezdése előtt.

MAGYAR KÁROLY

41. Budapest, I. Fortuna utca 4.

Kő

2006. augusztus 10–11. és 15–17. között régészeti szakfelügyeletre került sor a helyszínen (Hrsz.: 6601) távhővezeték és csatorna építése kapcsán. A földmun-

kák 1,5 m mélységben folytak. A munkálatok során 4 K–Ny-i irányú fal jelentkezett. A legdélebbiről kiderült, hogy valószínűleg egy kőfedeles csatorna volt, amelyet egy másodlagosan felhasznált élszedett kővel fedtek le részben. Az ettől É-ra fekvő három fal közül legalább kettő középkori pince alapfala.

ÉDER KATALIN

42. Budapest, I. Szentháromság tér, Mátyás-templom Kő

2006. augusztus–november között a budavári Nagyboldogasszony-templom rekonstrukciójához kapcsolódóan, a templomtól É-ra feltárást, illetve az épülettől NyDNy-ra a szárítóakna kibontása kapcsán megfigyelést végeztünk. A templom É-i falától É-ra, az ásatási terület teljes hosszában, mintegy 2,5–5 m szélességben a legújabbkori közművek által erősen bolygatott, többrétegű, és többsoros temetőrészletet tártunk fel: 154 váz, közöttük női, férfi és gyermek csontváz egyaránt azonosítható volt. Ettől É-ra a területet közművekkel a sziklafelszínig lehatolóan megbolygatták. Az É-i oldalon egy sziklába vágott barlangpince részletét is sikerült feltárnunk, ennek lejárátát már a tavalyi ásatás során megfigyeltük. A templomtól Ny-ra megfigyelhettük, hogy az épület falait a sziklára alapozták. Az É-i (Béla) toronynál, a metszetfalban, a tavalyi ásatás során már észlelt útszinteket sikerült dokumentálnunk. A torony É-i falánál egy a sziklába vágott, középkori leleteket tartalmazó gödör részletét tártuk fel. Ettől É-ra az árokfalból, a templom egyik átépítési periódusából származó festett, faragott köveket emeltünk ki.

Munkatársak: Győző Eszter, Horváth Antónia, Kis Virág.

B. NYÉKHELYI DOROTTYA

43. Budapest, II. Felhévízi utca 5.

U, Ró, Á

2006. április 24. és június 7. között próbafeltárást végeztünk a telek (Hrsz.: 14863/31) mintegy 400 m²-nyi felületén. Feladatunk elsősorban az volt, hogy a terület környezetéből eddig ismert középkori majorság esetleges további részeit feltárjuk, illetve a nagyméretű telken a későbbi építkezésekhez a régészeti rétegek szintviszonyait meghatározzuk. Két K–Ny-i és egy É–D-i irányú szelvényt sorban végeztük a kutatást.

A telek Szépvölgyi úti oldalán az ÉNy-i sarokban gyakorlatilag a modern alapok alatt a sárga altalaj jelentkezett, amelybe újkori gödröt, valamint az újkori temető sírjait vágták bele. A K–Ny-i szelvényt sorban a sötétbarna agyagos újkori kevert sírföld alatt 2–3 rétegben K–Ny irányú újkori sírok kerültek elő. Ezek alatt neolitik (DVK) és Árpád-kori objektumokat bontottunk ki. A 12–13. sz. szelvényben egy újkori pince, a 14–16. sz. szelvényekben az újkori Zwarg mérleggyár épületeinek alapfalai, a 26. sz. szelvényben egy újkori kút került